

Модуль 3. Хореографія освіти: стандартизація чи персоналізація?

Лекція 41. Парадигма ефективності, або як тримати баланс?

Для роз'яснення того, як тримати баланс ефективності, С. Кові наводить як приклад байку Езопа про гуску, яка несла золоті яйця. Бідний селянин знайшов у гнізді своєї улюбленої гуски блискуче золоте яйце. Він хотів було його викинути та виявилось, що воно зі справжнього золота. Кожного ранку з'являлося нове золоте яйце, селянин став неймовірно багатим. Проте, разом із багатством прийшли зажерливість та нетерплячість. Не сила було чекати ранку селянинові, відтак він вирішив зарізати гуску, аби дістати кілька яєць одразу. Та коли він розрізав гуску, то побачив, що усередині немає жодного яйця та й гуски не стало. Селянин власноруч вбив гуску, яка несла золоті яйця.

Більшість людей розглядає ефективність крізь призму «золотого яйця»: що більше виробляєш продукту, то вища ефективність твоєї діяльності. Натомість справжньою ефективністю є баланс між продуктом («золотими яйцями») та ресурсами («гускою»):

БАЛАНС = ПРОДУКТ / РЕСУРС.

Має бути рівновага між отриманням продукту («золотими яйцями») та піклуванням про ресурси, які дозволяють ці «золоті яйця» отримувати. У нашому випадку ми розглянемо парадигму ефективності на прикладі педагогічного спілкування. Вчителям (особливо початкових класів) дуже легко використати дитину для своїх потреб, маніпулювати, отримувати те, що вам потрібно, так, як вам цього хочеться і негайно. Ви – старший, ви – розумніший і ви – праві.

Або навпаки ви можете у всьому потурати учням. Можете обрати «золоте яйце» популярності, догоджати їм, усе дозволяти. Тоді вони виростуть без гальм і не зможуть бути ані дисциплінованими, ані відповідальними. У будь-якому випадку (авторитарності чи вседозволеності) ви матимете мислення за принципом «золотого яйця». Все має бути по-вашому. Чи

будуть ваші стосунки досить міцними, щоб вам вдалося достукатися до підлітка або юнака?

Отже, надмірна увага до результатів призводить до підірваного здоров'я, зношених механізмів, спустошених банківських рахунків і розірваних стосунків. З іншого боку, коли ви цілковито зосереджуєтесь на ресурсах, то не матимете жодних позитивних результатів. Відтак потрібен баланс. Дріб має бути збалансований. Коли ви приділяєте достатньо уваги стосункам, відчуваєте бажання і спроможність працювати над ними разом, то все разюче змінюється.

В освітньому процесі стосунки вчителя і вихованців – це гуска, а компетентність учнів – «золоті яйця». Якщо вчитель цілковито зосереджується на результатах навчання, повністю нехтуючи стосунками з учнями, то він схожий на віслиюка, що тягне бричку, а перед його мордою висить морквина. Він прагне її з'їсти, йде-йде і ніяк не дійде. З іншого боку, цілковита зосередженість на стосунках призводить до відсутності навчальних досягнень. Звідси випиває висновок: слід тримати баланс між стосунками та результатами навчання.